

На основу чланова 16. и 61. став (1), 64. и 71. став (1) Закона о управи ("Службени гласник БиХ", број 32/02 и 102/09), чланова 14. став (1) и став (3) тачка а), 56. и 57. Закона о ваздухопловству Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, број: 39/09) генерални директор Дирекције за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине, донио је

ПРАВИЛНИК

О ПРУЖАЊУ ЗЕМАЉСКИХ УСЛУГА НА АЕРОДРОМИМА У БОСНИ И ХЕРЦЕГОВИНИ

ПОГЛАВЉЕ I – ОПШТЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

(Предмет)

- (1) Овим правилником утврђују се услови које треба да испуњава правно или физичко лице за добијање дозволе за пружање земаљских услуга, услови које треба да испуњава ваздушни превозник за добијање дозволе за пружање услуга за сопствене потребе да обавља једну или више услуга пружања земаљских услуга, врсте пружања земаљских услуга које се пружају на аеродрому који се користи за комерцијални ваздушни саобраћај, услови под којима се издаје, мијења, укида или привремено укида дозвола за пружање земаљских услуга и дозвола за самостално обављање услуга, вријеме на које се ове дозволе издају, услуге код којих може да се ограничи број њихових пружалаца, услови под којима поједине услуге могу да се изузму од самоопслуживања, услови под којима може да се ограничи број пружалаца услуга, мјерила и поступак избора пружаоца услуга и услови под којима се ограничава број ваздушних превозника који имају право на самоопслуживање.
- (2) Овим правилником прописује се пружање земаљских услуга на аеродромима на територији Босне и Херцеговине, који су отворени за комерцијални ваздушни превоз.
- (3) Попис земаљских услуга из става 2. овог члана садржан је у Додатку I овог правилника и чини његов саставни дио.
- (4) Овај правилник је у вези са примјеном чланова 56. и 57. Закона о ваздухопловству Босне и Херцеговине ("Службени гласник Босне и Херцеговине" број 39/09).

Члан 2.

(Дефиниције)

У смислу овог Правилника, појмови који се користе, имају сљедеће значење:

а) “аеродром” означава унапријед дефинисано подручје на копну или води (укључујући све објекте, инсталације и опрему) намјењено за слијетање, полијетање и кретање ваздухоплова у било ком дијелу или цјелини;

б) “ЕСАА споразум” означава мултилатерални споразум између Европске заједнице и њених држава чланица, Републике Албаније, Босне и Херцеговине, Републике Бугарске, Републике Хрватске, Бивше Југословенске Републике Македоније, Републике Исланд, Републике Црне Горе, Краљевине Норвешке, Румуније, Републике Србије и Мисије привремене управе Уједињених Нација на Косову (у складу са Резолуцијом Савјета безбједности УН 1244 од 10. јуна 1999) о успостављању заједничког европског ваздухопловног подручја;

ц) “корисник аеродрома” (*airport user*) означава физичку или правну особу одговорну за превоз путника, поште и/или терета ваздушним путем од или до дотичног аеродрома;

д) “пружалац земаљских услуга” (*supplier of groundhandling services*) означава сваку физичку или правну особу која трећим странама пружа једну или више категорија земаљских услуга;

е) “самостално обављање услуга” (*self-handling*): означава ситуацију у којој корисник аеродрома директно обавља сам за себе једну или више категорија земаљских услуга и за пружање таквих услуга не закључује никакав уговор с трећом страном; у смислу ове дефиниције корисници аеродрома не сматрају се између себе трећим странама ако:

- 1) један од њих има већински удио у власништву другог, или
- 2) једно те исто тијело има већински удио у власништву оба;

ф) “управно тијело аеродрома” (*managing body of the airport*): означава тијело које, поред других активности или не, према националном закону или прописима има за циљ руковођење и управљање инфраструктуром аеродрома, те координацију и надзор дјелатности различитих оператера у дотичном аеродрому или систему аеродрома;

г) “земаљске услуге” (*groundhandling services*): означавају услуге које се пружају корисницима аеродрома на аеродромима описаним у Додатку I овог Правилника;

ПОГЛАВЉЕ II – ПРУЖАЊЕ ЗЕМАЉСКИХ УСЛУГА

Члан 3.

(Пружање земаљских услуга)

(1) Земаљске услуге из члана 1. овог правилника могу пружати:

- а) управно тијело аеродрома,
- б) корисници аеродрома (самостално обављање земаљских услуга),
- ц) пружаоци земаљских услуга.

(2) Одредбе члана 8. став (1) овог правилника које се односе на категорије услуга, осим оних споменутих у члану 8. став (2), вриједне за све аеродроме без обзира на њихов обим саобраћаја.

(3) Одредбе овог правилника, које се односе на категорије земаљских услуга, наведене у члану 8. став (2), примјењују се на све аеродроме на територији Босне и Херцеговине чији годишњи промет није мањи од милион путника или 25 000 тона терета.

ПОГЛАВЉЕ III – УПРАВНО ТИЈЕЛО АЕРОДРОМА

Члан 4.

(Управно тијело аеродрома)

(1) Када аеродромом управљају два или више тијела, за потребе овог правилника свако од тих тијела сматраће се дијелом управног тијела аеродрома.

(2) Када једно тијело управља с више аеродрома, за потребе овог правилника сваки од тих аеродрома сматраће се издвојеном цјелином.

(3) За обезбјеђивање провођења одредби овог правилника, надлежно тијело је ВНДСА, са надлежностима које су прописане овим правилником.

Члан 5.

(Раздвајање рачуна)

(1) Када управно тијело аеродрома, корисник аеродрома или пружилац земаљских услуга пружа земаљске услуге, мора потпуно раздвојити рачуне (конта) за дјелатност земаљских услуга од рачуна за своје друге дјелатности, у складу с важећом комерцијалном праксом.

(2) Годишни финансијски извјештај независног овлаштеног ревизора мора садржавати његову изјаву о томе да ли је извршено раздвајање рачуна (конта) из става (1) овог члана и, у случају када управно тијело аеродрома пружа земаљске услуге, да нема финансијских токова између дјелатности земаљских услуга и његових других дјелатности.

(3) Раздвајање рачуна (конта) из става (1) овог члана подразумијева раздвајање свих прихода и расхода који се односе на пружене земаљске услуге, од прихода и расхода других дјелатности.

(4) Непостојање финансијских токова из става (2) овог члана подразумијева одсуство прелијевања новчаних средстава између активности пружених земаљских услуга и других активности.

(5) Извјештај ревизора из става (2) овог члана подноси се ВНДСА у року који није дужи од 6 мјесеци од завршетка претходне финансијске године.

ПОГЛАВЉЕ IV – КОМИТЕТ КОРИСНИКА АЕРОДРОМА

Члан 6.

(Комитет корисника аеродрома)

(1) Комитет корисника аеродрома мора бити формиран за сваки аеродром на који се примјењују одредбе овог правилника.

(2) Сви корисници аеродрома имају право бити у Комитету или, ако тако желе, могу у њему бити представљени кроз организацију одређену за ту сврху.

(3) Комитет корисника аеродрома мора донијети Пословник о раду Комитета.

(4) Комитет корисника аеродрома формираће управно тијело аеродрома у року од 3 (три) мјесеца од дана ступања на снагу овог правилника.

ПОГЛАВЉЕ V – ПРУЖАОЦИ ЗЕМАЉСКИХ УСЛУГА

Члан 7.

(Слободан приступ тржишту услуга земаљских услуга)

(1) Пружаоцима земаљских услуга омогућиће се слободан приступ тржишту ради пружања једне или више земаљских услуга из Додатка I овог правилника.

(2) Пружалац земаљских услуга може бити правна или физичка особа регистрована за пружање земаљских услуга, с пословним сједиштем на територији државе потписнице ЕСАА Споразума.

(3) Оператор аеродрома дужан је да им омогући пружање земаљских услуга под условима који су одређени овим правилником.

(4) Изузетно од става (1) овог члана, ВНДСА може ограничити број пружалаца сљедећих категорија земаљских услуга на:

а) руковање пртљагом,

б) руковање на стајанци,

ц) руковање горивом и мазивом,

д) руковање теретом и поштом у погледу физичког руковања теретом и поштом, било при доласку, одласку или трансферу између робног терминала и ваздухоплова.

(5) Пружање земаљских услуга мора бити допуштено најмање једном пружаоцу земаљских услуга којим директно или индиректно не управља:

а) управно тијело аеродрома;

б) корисник аеродрома који је превезао више од 25% путника или терета на том аеродрому у години која претходи години у којој су ти пружаоци одабрани;

ц) субјекат који управља или је контролисан од субјеката из тачака а) и б) овог става.

(6) Када је број пружалаца земаљских услуга ограничен у складу са ставом (4) овог члана, кориснику аеродрома, без обзира којим дијелом аеродрома се користи, мора за сваку од категорија земаљских услуга подвргнутих ограничењу бити омогућен ефективан избор између најмање два пружаоца земаљских услуга под условима из става (4) и (5) овог члана.

(7) Уколико се број пружалаца земаљских услуга ограничи у складу са ставом (4) овог члана, о тој одлуци биће обавјештено управно тијело аеродрома, а одлука ће бити објављена на интернет страници аеродрома на који се одлука о ограничењу односи те ће бити доступна свим заинтересованим корисницима аеродрома.

Члан 8.

(Самостално обављање земаљских услуга)

(1) Корисник аеродрома може обављати сам за себе једну или више категорија земаљских услуга, а у складу са чланом 1. овог правилника.

(2) Изузетно од става (1) овога члана, на аеродромима чији годишњи промет није мањи од милион путника или 25 000 тона терета, на захтјев управног тијела аеродрома, ВНДСА може ограничити број корисника аеродрома који желе самостално обављати сљедеће категорије земаљских услуга, али тај број не може бити ограничен на мање од два корисника аеродрома:

а) руковање пртљагом,

б) руковање на стајанци,

ц) руковање горивом и мазивом,

д) руковање теретом и поштом у погледу физичког руковања теретом и поштом при доласку, одласку или трансферу између робног терминала и ваздухоплова.

(3) Захтјев из става (2) овог члана мора садржавати:

а) назнаку за коју од категорија из става (2) овог правилника се тражи ограничење,

б) разлоге којима се то ограничење оправдава, те

ц) план одговарајућих мјера за превладавање наведених разлога за ограничење.

(4) Ограничење из става (2) овог члана не смије:

а) непотребно нарушавати циљеве овог правилника,

б) нарушавати начело тржишног такмичења између пружаоца земаљских услуга и/или корисника аеродрома који самостално обављају земаљске услуге и

ц) примјењивати се у обиму већем него што је потребно.

(5) Уколико се број корисника аеродрома који желе самостално обављати земаљске услуге ограничи у складу са ставом (2) овог члана, самостално обављање одговарајућих земаљских услуга биће допуштено у складу са чланом 13. овог правилника оним

корисницима аеродрома који су у претходној календарској години превезли највећи број путника на/са аеродрома на којем желе организовати самостално обављање земаљских услуга.

(6) ВНДСА може било кад, али у сваком случају сваке три године, поново испитати листу одобрених корисника аеродрома који самостално обављају земаљске услуге на основу критеријума броја превезених путника у претходној календарској години. Ако ново испитивање листе покаже да постоји нови заинтересовани корисник аеродрома који жели самостално обављати земаљске услуге са већим бројем превезених путника, тада ће, најкасније шест мјесеци након испитивања листе, већ одобрени корисник аеродрома који самостално обавља земаљске услуге са најмањим бројем превезених путника бити замијењен тим новим корисником аеродрома који жели самостално обављати земаљске услуге.

(7) Уколико се број корисника аеродрома који желе самостално обављати земаљске услуге ограничи у складу са ставом (2) овог члана, о тој одлуци биће обавјештено управно тијело аеродрома, а одлука ће бити објављена на интернет страници аеродрома на који се одлука о ограничењу односи, те ће бити доступна свим заинтересованим корисницима аеродрома.

(8) Против одлуке ВНДСА из става (2) овог члана, која је коначна у управном поступку, може се покренути управни спор.

Члан 9.

(Централизована инфраструктура)

(1) Централизованом инфраструктуром која се користи за пружање земаљских услуга, чија комплексност, трошкови или утицај на животну средину не допуштају подјелу или дуплирање, као што су системи за сортирање пртљага, одмрзавање, прочишћавање воде и дистрибуцију горива, управља управно тијело аеродрома или друго тијело које ВНДСА одреди да може управљати том инфраструктуром.

(2) Осим централизоване инфраструктуре из става (1) овог члана, и други објекти аеродрома могу се прогласити централизованом инфраструктуром, имајући на уму постојећа ограничења расположивог простора и капацитета на том аеродрому.

(3) Захтјев за проглашавањем одређене инфраструктуре на аеродрому централизованом, ВНДСА-у подноси тијело које управља том инфраструктуром.

(4) Захтјев из става (3) овог члана мора садржавати:

а) назив и намјену инфраструктуре за коју се тражи да буде проглашена централизованом,

б) специфична ограничења расположивог простора или капацитета којима се тај захтјев оправдава, те

ц) израђен план одговарајућих мјера за превладавање тих ограничења којима се захтјев оправдава, када је то могуће.

(5) Одлуку о проглашавању одређене инфраструктуре на аеродрому централизованом доноси БХДЦА.

(6) Одлука из става (5) овог члана не смије:

а) непотребно нарушавати циљеве овог правилника,

б) нарушавати начело тржишног такмичења између пружаоца земаљских услуга и/или корисника аеродрома који самостално обављају земаљске услуге и

ц) примјењивати се у обиму већем него што је потребно.

(7) О одлуци о проглашавању одређене инфраструктуре на аеродрому централизованом биће обавјештено управно тијело аеродрома, а одлука ће бити објављена на интернет страници аеродрома на који се одлука односи, те ће бити доступна свим заинтересованим пружаоцима земаљских услуга и корисницима аеродрома.

(8) Управно тијело аеродрома или тијело које управља централизованом инфраструктуром, обавезни су обезбиједити слободан приступ централизованој инфраструктури, те транспарентно, објективно и недискриминирајуће кориштење те инфраструктуре свим пружаоцима земаљских услуга и свим корисницима аеродрома који самостално обављају земаљске услуге, унутар ограничења прописаних овим правилником.

ПОГЛАВЉЕ VI – ИЗУЗЕЋА

Члан 10.

(Изузећа)

(1) Због специфичних ограничења расположивог простора или капацитета, која посебно произлазе из загушености и степена искориштености простора, управно тијело аеродрома може писаним путем затражити од ВНДСА да:

а) ограничи број пружалаца једне или више категорија оних земаљских услуга које нису наведене у члану 7. став (2) овог правилника. У том случају примјењиваће се одредбе члана 7. став (3) и (4) овог правилника,

б) ограничи обављање једне или више земаљских услуга из члана 7. став (3) овог правилника на само једног пружаоца земаљских услуга,

ц) ограничи број корисника аеродрома који самостално обављају земаљске услуге за обављање категорија оних земаљских услуга које нису наведене у члану 8. став

(2) овог Правилника, на два корисника аеродрома. У том случају примјењиваће се одредбе члана 8. став (5) овог правилника.

д) забрани самостално обављање земаљских услуга или га ограничи на једног корисника аеродрома, за услуге из члана 8. став (2) овог правилника.

(2) БХДЦА може одобрити захтјев за изузеће из става (1) овог члана.

(3) За свако изузеће из става (1) овога члана:

а) мора бити назначено за коју је категорију земаљских услуга одобрено,

б) морају бити наведена специфична ограничења расположивог простора или капацитета којима се то изузеће оправдава, те

ц) мора бити израђен план одговарајућих мјера за превладавање ограничења.

(4) Изузећа из става (2) овог члана не смију:

а) непотребно нарушавати циљеве овога правилника,

б) нарушавати начело тржишног такмичења између пружаоца земаљских услуга и/или корисника аеродрома који самостално обављају земаљске услуге и

ц) примјењивати се у обиму већем него што је потребно.

(5) Изузећа за случајеве из става (1) тачака а), ц) и д) овога члана не смију трајати дуже од три године. Ако се појави нови захтјев за изузећем основан на другим разлозима у односу на претходни захтјев, БХДЦА мора, најкасније три мјесеца прије истека рока на које је изузеће одобрено, одлучити о новом захтјеву, те поступати у складу с одредбама овог члана.

(6) Изузећа за случај из става (1) тачке б) овог члана не смију трајати дуже од двије године.

(7) О одлуци о изузећу из става (2) овог члана биће обавјештено управно тијело аеродрома, а одлука ће бити објављена на интернет страници аеродрома на који се изузеће односи, те ће бити доступна свим заинтересованим пружаоцима земаљских услуга и корисницима аеродрома.

ПОГЛАВЉЕ VII – ИЗБОР ПРУЖАОЦА ЗЕМАЉСКИХ УСЛУГА

Члан 11.

(Избор пружатоца земаљских услуга)

(1) Када је број пружалаца земаљских услуга ограничен на основу члана 7. став (3) и члана 10. овог правилника, пружаоци земаљских услуга бирају се на основу јавног позива који се објављује у барем једним дневним новинама у Босни и Херцеговини и Службеном гласнику Босне и Херцеговине. Сваки пружалац земаљских услуга који је регистрован за пружање земаљских услуга, с пословним сједиштем на територији државе потписнице ЕСАА Споразума може се пријавити на јавни позив.

(2) Расписивање и провођење поступка јавног позива, те избор пружаоца земаљских услуга обавља управно тијело аеродрома након консултација с Комитетом корисника аеродрома, под условом да управно тијело аеродрома:

а) не пружа истовјетне категорије земаљских услуга,

б) нема директну или индиректну контролу над било којим пружаоцем таквих услуга
и

ц) нема власнички удио код тих пружалаца земаљских услуга.

(3) Уколико нису испуњени услови из става (2) тачака а), б) и ц) овог члана, БХДЦА утврђује услове јавног позива и критеријуме избора након консултација са Комитетом корисника аеродрома, расписује јавни позив, прикупља понуде и обавља избор пружаоца земаљских услуга из става (1) овог члана након консултација с Комитетом корисника аеродрома и управним тијелом аеродрома.

(4) Јавни позив мора бити расписан најкасније два мјесеца након што аеродром достигне ниво из члана 1. став (3) овог Правилника.

(5) Критеријуми одабира морају бити одговарајући, објективни, транспарентни и недискриминишући и, између осталог, морају укључивати стандардне и техничке спецификације које су утврђене за тај аеродром.

(6) Након утврђивања критеријума избора, објављује се јавни позив који садржи минимално:

а) категорије услуга за које се објављује јавни позив,

б) услове којима мора удовољавати пружалац земаљских услуга, а који се односе на:

1) задовољавајуће искуство,

- 2) стабилну финансијску ситуацију,
- 3) одговарајућу организацију,
- 4) довољно покриће осигурања одговорности из дјелатности,
- 5) заштиту и безбједност уређаја, ваздухоплова, опреме и особља,
- 6) заштиту животне средине и
- 7) удовољавање одговарајућим прописима с подручја социјалне политике.

ц) раздобље на које ће пружалац земаљских услуга бити изабран,

д) критеријуме избора,

е) рок за подношење понуда,

ф) рок за доношење одлуке о избору, и

г) упутство о правном лијеку.

(7) Пружаоци земаљских услуга бирају се на рок од највише седам година.

(8) Против одлуке о избору пружаоца земаљских услуга из става (2) и (3) овога члана, незадовољна странка може упутити жалбу ВНДСА у року од 15 дана од дана пријема одлуке о избору. ВНДСА одлучује о жалби. Против одлуке ВНДСА, која је коначна у управном поступку, може се покренути управни спор.

(9) Земаљске услуге може пружати и само управно тијело аеродрома, а да се за то не проведе поступак утврђен одредбама овога члана, ако је управно тијело аеродрома један од пружалаца тих земаљских услуга. Управно тијело аеродрома може без провођења поступка утврђеног одредбама овога члана, за пружање земаљских услуга у том аеродрому овластити неку другу правну особу под условом да:

а) управно тијело аеродрома има директну или индиректну контролу над том правном особом или

б) та правна особа има директну или индиректну контролу над управним тијелом аеродрома.

(10) Ако пружалац земаљских услуга престане обављати те активности прије истека рока на које је изабран, провешће се поступак за избор новог пружаоца земаљских услуга у складу с одредбама овога члана. ВНДСА може, на приједлог управног тијела аеродрома, захтијевати од пружаоца земаљских услуга да обезбиједи континуитет пружања земаљских услуга на потребно раздобље, у случају да се тај пружалац земаљских услуга одлучи повући с тржишта.

(11) Комитет корисника аеродрома мора бити обавјештен о резултату поступка јавног позива из овога члана.

Члан 12.

(Одобрење)

(1) За категорије земаљских услуга за које број пружалаца земаљских услуга није ограничен, као и за самостално обављање земаљских услуга у складу са чланом 8. овог правилника, пружалац земаљских услуга и корисник аеродрома који самостално обавља земаљске услуге, ако су регистровани за пружање земаљских услуга, може почети с обављањем тих услуга након што добије одобрење од BHDCA.

(2) Одобрење из става (1) овога члана издаје се на писани захтјев пружаоца земаљских услуга или корисника аеродрома који жели самостално обављати земаљске услуге. Критеријуми за то одобрење морају се односити на стандардне и техничке спецификације који су утврђени за тај аеродром, задовољавајуће искуство, стабилну финансијску ситуацију, одговарајућу организацију, довољно покриће осигурања одговорности из дјелатности, на заштиту и безбједност уређаја, ваздухоплова, опреме и особља, на заштиту животне средине и удовољавање одговарајућим прописима с подручја социјалне политике.

(3) Критеријуми из става (2) овога члана морају удовољавати сљедећим начелима:

а) морају се примијенити на недискриминишући начин на различите пружаоце земаљских услуга и кориснике аеродрома који самостално обављају земаљске услуге,

б) морају одражавати циљ којем су намијењени,

ц) не смију у пракси ограничити приступ тржишту или слободу самосталног обављања земаљских услуга испод нивоа прописаног одредбама овог правилника.

(4) BHDCA ће, најкасније три мјесеца након ступања на снагу овог правилника, детаљније дефинисати критеријуме из става (2) овога члана на одговарајући начин за аеродроме на које се примјењују одредбе овог правилника. Ти критеријуми морају бити доступни.

(5) Заинтересована странка биће, на захтјев, обавјештена о процедури за добијање одобрења.

(6) Одобрење може бити ускраћено или укинато једино ако пружалац земаљских услуга или корисник аеродрома који самостално обавља земаљске услуге властитим поступцима не удовољава критеријумима из става (2) овог члана. Разлози за ускраћивање или укидање одобрења морају се саопштити пружаоцу земаљских услуга или кориснику аеродрома који самостално обавља земаљске услуге.

(7) О давању одобрења, односно о ускраћивању или укидању одобрења биће обавјештено и управно тијело аеродрома.

(8) Свака страна која има правни интерес може уложити приговор на критеријуме из става (2) овог члана које дефинише ВНДСА. О приговору одлучује генерални директор ВНДСА.

(9) Свака страна која има правни интерес може, у року од 15 дана од дана пријема одлуке о давању одобрења, односно о ускраћивању или укидању одобрења, против те одлуке покренути управни спор.

ПОГЛАВЉЕ VIII – КОНСУЛТАЦИЈЕ

Члан 13.

(Консултације)

(1) Поступак консултација у вези с примјеном овог правилника проводиће се између управног тијела аеродрома, Комитета корисника аеродрома и пружаоца земаљских услуга. Консултације ће се, између осталог, односити на цијене оних земаљских услуга за које су одобрена изузећа из члана 10. став (1) тачка б) овог правилника, као и на организацију пружања тих услуга. Консултације ће се проводити најмање једном годишње.

(2) Сваки субјекат из става (1) овог члана може уложити приговор ВНДСА уколико сматра да су му као резултат консултација повријеђена права или да ће доћи до нарушавања циљева овог правилника.

(3) О приговору из става (2) овога члана одлучује генерални директор ВНДСА.

Члан 14.

(Правила понашања)

(1) ВНДСА може, по потреби, на захтјев управног тијела аеродрома:

а) забранити пружаоцу земаљских услуга или кориснику аеродрома пружање или самостално обављање земаљских услуга ако тај пружалац земаљских услуга или корисник аеродрома не поштује правила која су му постављена како би се обезбиједило правилно функционисање аеродрома;

б) посебно затражити од пружаоца земаљских услуга на аеродрому да на поштен и недискриминишући начин учествује у вршењу обавезе обављања јавне услуге, како је прописано националним законом или правилима, укључујући и обавезу да обезбиједи непрекидно пружање услуга.

(2) Правила из става (1) овог члана морају бити у складу са сљедећим начелима:

а) морају се примјењивати на недискриминишући начин на различите пружаоце земаљских услуга и кориснике аеродрома;

б) морају бити везана уз циљ који се намјерава постићи;

ц) не смију у пракси ограничавати приступ на тржиште или слободу самосталног обављања услуга на ниво испод оног превиђеног овим правилником.

(3) Против одлуке ВНДСА може се покренути управни спор.

Члан 15.

(Приступ инфраструктури)

(1) Пружаоци земаљских услуга и корисници аеродрома који самостално обављају земаљске услуге морају имати приступ инфраструктури аеродрома у мјери која је потребна за обављање њихових дјелатности. Ако управно тијело аеродрома или, када је то прикладно, тијело јавне власти или друго тијело које има контролу над управним тијелом аеродрома, поставља услове у погледу тог приступа, ти услови морају бити одговарајући, објективни, транспарентни и недискриминишући.

(2) Простор за пружање земаљских услуга на аеродрому мора бити доступан свима на том аеродрому овлаштеним пружаоцима земаљских услуга и корисницима аеродрома који самостално обављају земаљске услуге, у опсегу потребном за остварење њихових права, и да буде омогућено поштено и дјелотворно тржишно такмичење утемељено на одговарајућим, објективним, транспарентним и недискриминишућим правилима и критеријумима.

(3) Управно тијело аеродрома може одредити таксу за приступ инфраструктури аеродрома према одговарајућим, објективним, транспарентним и недискриминишућим критеријумима.

(4) Пружалац земаљских услуга или корисник аеродрома који самостално обавља земаљске услуге, а којем је на основу примијењених услова приступа инфраструктури из става (1) до (3) овог члана повријеђено право приступа инфраструктури аеродрома, може уложити жалбу ВНДСА у року од 15 дана од повреде тог права.

ПОГЛАВЉЕ IX – УЗАЈАМНОСТ

Члан 16.

(Узајамност)

(1) ВНДСА може потпуно или дјелимично да обустави испуњење обавеза које произилазе из овог правилника ако располаже сазнањима да страна држава правно или фактички није одобрила пружаоцима услуга земаљског опслуживања из

Босне и Херцеговине или корисницима аеродрома који самостално обављају земаљске услуге:

а) исти третман који имају пружаоци земаљских услуга и корисници аеродрома који самостално обављају земаљске услуге тих земаља у Босни и Херцеговини,

б) исти третман који имају пружаоци земаљских услуга и корисници аеродрома који самостално обављају земаљске услуге с пословним сједиштем у тој држави,

ц) исти третман који имају пружаоци земаљских услуга и корисници аеродрома који самостално обављају земаљске услуге из трећих држава.

(2) Трећом државом из става (1) овог члана сматра се држава која није потписница ЕСАА Споразума.

(3) Уколико ВНДСА има сазнања да нека држава потписница ЕСАА Споразума поступа противно ставу (1) овог члана, ВНДСА о томе обавјештава Заједнички комитет ЕСАА Споразума.

(4) Тек ако поступак пред Заједничким комитетом ЕСАА Споразума заврши без рјешења, ВНДСА може у потпуности или дјелимично обуставити испуњење обавеза које произлазе из примјене овог правилника према пружаоцима земаљских услуга и корисницима аеродрома који самостално обављају земаљске услуге из те државе.

ПОГЛАВЉЕ X – ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 17.

(Ступање на снагу)

Овај Правилник ступа на снагу осмог дана од дана објаве у “Службеном гласнику Босне и Херцеговине”.

Број: 1-3-02-59-5/11

Бања Лука, 05.02.2013.

ГЕНЕРАЛНИ ДИРЕКТОР

Ђорђе Ратковица, с.р.

ДОДАТАК I

ПОПИС ЗЕМАЉСКИХ УСЛУГА

1. Земаљска администрација и надзор обухватају:

1.1. услуге представљања и везе с локалним властима или било којим другим тијелом, исплате у име корисника аеродрома и обезбјеђивање канцеларијског простора његовим представницима;

1.2. надзор укрцавања, слања и примања порука и телекомуникације;

1.3. руковање, похрана и управљање средствима за утовар;

1.4. све остале услуге надзора прије, током и након лета, те све остале административне услуге по захтјеву корисника аеродрома.

2. Руковање путницима обухвата све врсте помоћи при доласку, одласку, трансферу или транзиту путника, укључујући преглед карата и путних исправа, регистрацију пртљага и његов пренос до простора за разврставање.

3. Руковање пртљагом обухвата руковање пртљагом у простору за разврставање, разврставање пртљага, припрему за одлазак, утовар и истовар из средстава намијењених превозу од ваздухоплова до простора за разврставање и обратно, те транспорт пртљага из простора за разврставање до простора за подизање пртљага.

4. Руковање теретом и поштом обухвата:

4.1. за терет: физичко руковање при извозу, трансферу и увозу терета, руковање документацијом терета; царински поступци и провођење свих заштитних поступака према договору страна или захтјевима околности;

4.2. за пошту: физичко руковање долазном и одлазном поштом, руковање документацијом поште и провођење свих заштитних поступака према договору страна или захтјевима околности;

5. Руковање на стајанци обухвата:

5.1. распоређивање ваздухоплова при доласку и одласку;

5.2. помоћ при паркирању ваздухоплова и обезбјеђење одговарајућих средстава;

5.3. везу између ваздухоплова и пружаоца услуга на ваздушној страни (*air-side supplier of services*);

5.4. утовар и истовар ваздухоплова, укључујући и обезбјеђивање и управљање одговарајућим средствима, те превоз посаде и путника између ваздухоплова и терминала и превоз пртљага између ваздухоплова и терминала;

- 5.5. обезбјеђивање и управљање одговарајућим јединицама за покретање мотора;
- 5.6. покретање ваздухоплова при доласку и одласку, те обезбјеђивање и управљање одговарајућим средствима;
- 5.7. превоз, утовар у ваздухоплов односно истовар из ваздухоплова хране и пића.
6. Услуге ваздухопловима обухватају:
 - 6.1. спољашње и унутрашње чишћење ваздухоплова, одржавање санитарних простора и услуге снабдијевања водом;
 - 6.2. хлађење и гријање кабине, уклањање снијега и леда, одлеђивање ваздухоплова;
 - 6.3. преуређивање кабине одговарајућом опремом; похрана те опреме.
7. Руковање горивом и мазивом обухвата:
 - 7.1. организацију и извршење операција пуњења и пражњења горива, укључујући и похрану горива и контролу квалитета и количине пошилака горива;
 - 7.2. допуњавање залиха уља и осталих текућина.
8. Одржавање ваздухоплова обухвата:
 - 8.1. редовно одржавање прије лета;
 - 8.2. ванредно одржавање које тражи корисник аеродрома;
 - 8.3. набавку и управљање резервним дијеловима и одговарајућом опремом;
 - 8.4. захтјеве за или резервације паркирног и/или хангарског простора.
9. Операције везане уз летење и администрација посаде обухватају:
 - 9.1. припрему лета у полазном аеродрому или на било ком другом мјесту;
 - 9.2. помоћ током лета укључујући и поновну отпрему према потреби;
 - 9.3. услуге након лета;
 - 9.4. администрација посаде.
10. Земаљски превоз обухвата:
 - 10.1. организацију и извршење превоза посаде, путника, пртљага, терета и поште између различитих терминала истог аеродрома, уз искључење истог превоза између ваздухоплова и било којег другог мјеста у кругу истог аеродрома;

10.2. било какав посебни превоз који затражи корисник аеродрома.